

*Bezpieczeństwo epidemiologiczne
Zakładów Opiekuńczo – Lecznicznych i
Domów Pomocy Społecznej*

PRAWNE PODSTAWY

Anna Bernaszuk

Bezpieczeństwo epidemiologiczne

```
graph TD; A[Bezpieczeństwo epidemiologiczne] --> B(Bezpieczny pracownik); B --> C(Bezpieczny pacjent / klient);
```

Bezpieczny
pracownik

Bezpieczny
pacjent /
klient

Zakład opiekuńczo – leczniczy

- Przedsiębiorstwo podmiotu leczniczego, albo jednostka organizacyjna przedsiębiorstwa, która udziela stacjonarnie i całodobowo usług medycznych obejmujących długoterminową opiekę medyczną oraz pielęgnację pacjentów, którzy nie wymagają hospitalizacji

Dom pomocy społecznej

- Placówka świadcząca usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności
- Domy, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone dzielą się na domy dla:
  - osób w podeszłym wieku
  - osób przewlekle somatycznie chorych
  - osób przewlekle psychicznie chorych
  - dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie
  - dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie
  - osób niepełnosprawnych fizycznie
  - osób uzależnionych od alkoholu

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. 2004 nr 64 poz. 593)

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA¹⁾

z dnia 26 marca 2019 r.

w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia
i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą

§ 3.

1. Pomieszczenia i urządzenia szpitala odpowiadają, odpowiednio do zakresu udzielanych świadczeń zdrowotnych, szczegółowym wymaganiom określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia.
2. Przepis ust. 1 **stosuje się odpowiednio do innego niż szpital zakładu leczniczego**, w którym są udzielane stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

§ 16.

Kształt i powierzchnia pomieszczeń podmiotu wykonującego działalność leczniczą umożliwiają prawidłowe rozmieszczenie, zainstalowanie i użytkowanie urządzeń, aparatury i sprzętu, stanowiących jego niezbędne funkcjonalne wyposażenie.

§ 19.

Odstępy między łózkami umożliwiają swobodny dostęp do pacjentów.

§ 25.

1. W pomieszczeniach podmiotów wykonujących działalność leczniczą wydziela się co najmniej:
  - 1) jedno pomieszczenie lub miejsca do składowania bielizny czystej;
  - 2) jedno pomieszczenie lub miejsca do składowania bielizny brudnej;
  - 3) jedno pomieszczenie lub miejsce na odpady.
3. W szpitalu oraz zakładzie leczniczym, w którym są udzielane stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne inne niż świadczenia szpitalne, a także w centrum znajduje się ponadto co najmniej jedno pomieszczenie porządkowe.

§ 27.

1. Meble w pomieszczeniach podmiotu wykonującego działalność leczniczą umożliwiającą ich mycie oraz dezynfekcję.

§ 30.

1. Podłogi wykonuje się z materiałów umożliwiającymi ich mycie i dezynfekcję.

U S T A W A

z dnia 5 grudnia 2008 r.

o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi

Ustawa określa

- 1) zasady i tryb zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, w tym zasady i tryb rozpoznawania i monitorowania sytuacji epidemiologicznej oraz podejmowania działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych w celu unieszkodliwienia źródeł zakażenia, przecięcia dróg szerzenia się zakażeń i chorób zakaźnych oraz uodpornienia osób podatnych na zakażenie;
- 2) zadania organów administracji publicznej w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi;
- 3) uprawnienia i obowiązki świadczeniodawców oraz osób przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Art. 5.

1. Osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są obowiązane na zasadach określonych w ustawie do:

1) poddawania się:

- a) zabiegom sanitarnym,
- b) szczepieniom ochronnym,
- c) poekspozycyjnemu profilaktycznemu stosowaniu leków,
- d) badaniom sanitarno-epidemiologicznym, w tym również postępowaniu mającemu na celu pobranie lub dostarczenie materiału do tych badań,
- e) nadzorowi epidemiologicznemu,
- f) kwarantannie,
- g) leczeniu,
- h) hospitalizacji,
- i) izolacji;

2) **zaniechania wykonywania prac**, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby – jeżeli są osobami zakażonymi, chorymi na chorobę zakaźną lub nosicielami;

3) **stosowania się do nakazów i zakazów** organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej służących zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych;

Art. 6.

1. Obowiązkowym badaniom sanitarno-epidemiologicznym, określonym na podstawie art. 10 ust. 2 pkt. 2, podlegają:

(...)

5) osoby podejmujące lub wykonujące prace, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby.

Art. 11.

1. **Kierownicy podmiotów leczniczych oraz inne osoby udzielające świadczeń zdrowotnych** są obowiązani do podejmowania działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.
2. Działania, o których mowa w ust. 1, obejmują w szczególności:
  - 1) ocenę ryzyka wystąpienia zakażenia związanego z wykonywaniem świadczeń zdrowotnych;
  - 2) monitorowanie czynników alarmowych i zakażeń związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w zakresie wykonywanych świadczeń;
  - 3) opracowanie, wdrożenie i nadzór nad procedurami zapobiegającymi zakażeniom i chorobom zakaźnym związanym z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, w tym dekontaminacji:
    - a. skóry i błon śluzowych lub innych tkanek,
    - b. wyrobów medycznych, wyrobów medycznych do diagnostyki in vitro, wyposażenia wyrobów medycznych, wyposażenia wyrobów medycznych do diagnostyki in vitro i aktywnych wyrobów medycznych do implantacji, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych (Dz. U. Nr 107, poz. 679), oraz powierzchni pomieszczeń i urządzeń;
  - 4) stosowanie środków ochrony indywidualnej i zbiorowej w celu zapobieżenia przeniesieniu na inne osoby biologicznych czynników chorobotwórczych;
  - 5) wykonywanie badań laboratoryjnych oraz analizę lokalnej sytuacji epidemiologicznej w celu optymalizacji profilaktyki i terapii antybiotykowej;
  - 6) prowadzenie kontroli wewnętrznej w zakresie realizacji działań, o których mowa w ust. 1.

Art. 12.

1. Kierownicy podmiotów leczniczych oraz inne osoby udzielające świadczeń zdrowotnych **prowadzą dokumentację realizacji działań**, o których mowa w art. 11.
2. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, sposób dokumentowania realizacji działań, o których mowa w art. 11, oraz warunki i okres przechowywania tej dokumentacji, uwzględniając skuteczność zapobiegania szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

Art. 14.

1. Kierownicy podmiotów leczniczych wykonujących działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalne są obowiązani do wdrożenia i zapewnienia funkcjonowania systemu zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych, obejmującego:
  - 1) powołanie i nadzór nad działalnością zespołu i komitetu kontroli zakażeń szpitalnych;
  - 2) ocenę ryzyka i monitorowanie występowania zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych;
  - 3) organizację udzielania świadczeń zdrowotnych, w sposób zapewniający:
    - a. zapobieganie zakażeniom szpitalnym i szerzeniu się czynników alarmowych,
    - b. warunki izolacji pacjentów z zakażeniem lub chorobą zakaźną oraz pacjentów szczególnie podatnych na zakażenia szpitalne,
    - c. możliwość wykonywania badań laboratoryjnych w ciągu całej doby,
    - d. wykonywanie badań laboratoryjnych, umożliwiających identyfikację biologicznych czynników chorobotwórczych,
    - e. ograniczenie narastania lekooporności biologicznych czynników chorobotwórczych w wyniku niewłaściwego stosowania profilaktyki i terapii antybiotykowej;
  - 4) monitorowanie i rejestrację zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych;
  - 5) sporządzanie i przekazywanie właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala;
  - 6) zgłaszanie w ciągu 24 godzin potwierdzonego epidemicznego wzrostu liczby zakażeń szpitalnych właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu.
2. Kierownicy podmiotów leczniczych wykonujących działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalne są obowiązani do gromadzenia w szpitalu informacji o zakażeniach szpitalnych i czynnikach alarmowych oraz prowadzenia rejestru zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych.

Art. 16.

1. Osoby inne niż udzielające świadczeń zdrowotnych podejmujące czynności, w trakcie wykonywania których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich, są obowiązane do **wdrożenia i stosowania procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.**
2. Procedury, o których mowa w ust. 1, powinny regulować sposób postępowania przy wykonywaniu czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich, zasady stosowania sprzętu poddawanego sterylizacji oraz sposoby przeprowadzania dezynfekcji skóry i błon śluzowych oraz dekontaminacji pomieszczeń i urządzeń.
3. Na wniosek podmiotu obowiązanego do wdrożenia i stosowania procedur, o których mowa w ust. 1, państwowy powiatowy inspektor sanitarny opiniuje te procedury.

Art. 20.

1. W celu zapobiegania szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych wśród pracowników narażonych na działanie biologicznych czynników chorobotwórczych przeprowadza się zalecane szczepienia ochronne (...)

Art. 22.

1. Właściciel, posiadacz lub zarządzający nieruchomością są obowiązani utrzymywać ją w należyтым stanie higieniczno-sanitarnym w celu zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym, w szczególności:
  - 1) prowadzić prawidłową gospodarkę odpadami i ściekami;
  - 2) zwalczać gryzonie, insekty i szkodniki;
  - 3) usuwać padłe zwierzęta z nieruchomości;
  - 4) usuwać odchody zwierząt z nieruchomości.

Art. 26.

1. Lekarz, felczer, pielęgniarka lub położna, którzy podejrzewają lub rozpoznają zakażenie lub chorobę zakaźną, są obowiązani **pouczyć zakażonego** lub chorego na chorobę zakaźną lub osobę sprawującą prawną pieczę nad zakażoną lub chorą na chorobę zakaźną osobą małoletnią lub bezradną albo jej opiekuna faktycznego w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta o:
  - 1) środkach służących zapobieganiu przeniesienia zakażenia na inne osoby;
  - 2) obowiązkach, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 i pkt 4 lit. a oraz art. 6 ust. 1 pkt 1, 2, 4 i 5.
2. W przypadku rozpoznania zakażenia, które może przenosić się drogą kontaktów seksualnych, lekarz lub felczer ma obowiązek poinformować zakażonego o konieczności zgłoszenia się do lekarza partnera lub partnerów seksualnych zakażonego.
3. Informację o powiadomieniu zakażonego o obowiązku, o którym mowa w ust. 2, wpisuje się do dokumentacji medycznej i potwierdza podpisem zakażonego.

Rozdział 9

Przepisy karne

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA¹⁾

z dnia 22 kwietnia 2005 r.

w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki²⁾

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) Klasyfikację i wykaz szkodliwych czynników biologicznych;
- 2) Wykaz prac narażających pracowników na działanie czynników biologicznych;
- 3) Szczegółowe warunki ochrony pracowników (...)
- 4) Sposób prowadzenia rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych (...)

Czynniki biologiczne dzielimy na cztery klasy:

- klasa I - oznacza praktycznie brak zagrożenia,
- klasa II - umiarkowane zagrożenie,
- klasa III - poważne zagrożenie
- klasa IV - bardzo poważne zagrożenie,
grożące śmiercią

Załącznik nr 2

WYKAZ PRAC NARAŻAJĄCYCH PRACOWNIKÓW NA DZIAŁANIE CZYNNIKÓW BIOLOGICZNYCH

Lp.	
1	Praca w zakładach produkujących żywność
2	Praca w rolnictwie
3	Praca, podczas której dochodzi do kontaktu ze zwierzętami lub produktami pochodzenia zwierzęcego
4	Praca w jednostkach ochrony zdrowia
5	Praca w laboratoriach klinicznych, weterynaryjnych lub diagnostycznych
6	Praca w zakładach gospodarki odpadami
7	Praca przy oczyszczaniu ścieków
8	Praca w innych okolicznościach niż wymienione w lp. 1—7, podczas której jest potwierdzone narażenie na działanie czynników biologicznych

§ 7.

Stosowanie środków zapobiegawczych nie zwalnia pracodawcy od obowiązku:

(...)

5) Zapewnienia pracownikom środków ochrony zbiorowej (...) środków ochrony indywidualnej

10) Zapewnienia warunków bezpiecznego zbierania odpadów

11) Stosowanie procedur bezpiecznego postępowania

12) Zapewnienia pracownikom systematycznego szkolenia

Szkolenia te powinny obejmować m. in.: środków bezpieczeństwa, wymagań higieniczno – sanitarnych, środków ochrony indywidualnej i zbiorowej

§ 11.

W ramach ochrony pracownika pracodawca jest ponadto zobowiązany do: (...)

Wydzielenia pomieszczeń do spożywania posiłków i napojów

Zapewnienia pomieszczeń i urządzeń higieniczno – sanitarnych

Stworzenia i stosowania procedur

Pobierania i transportu próbek do badań

Dezynfekcji

Dostarczenia pracownikowi aktualnych pisemnych instrukcji postępowania z czynnikiem biologicznym

Główne zasady bezpiecznej pracy z materiałami biologicznymi

- Dezynfekcja rąk
- Częste staranne mycie rąk
- Używanie odzieży ochronnej i rękawiczek zmienianych po zakończeniu pracy z tym samym chorym
- Natychmiastowe usuwanie plam z krwi, zabrudzonych gazików, plastrów itp.
- Składowanie zużytych igieł i innych ostrych narzędzi w twardych, plastikowych pojemnikach
- Stosowanie środków dezynfekcyjnych o udowodnionej skuteczności w odpowiednim stężeniu i przez określony czas
- Pobieranie krwi w systemach zamkniętych
- Ścisłe przestrzeganie procedur sterylizacji sprzętu medycznego i ich kompleksowa kontrola.

Zapewnienie bezpieczeństwa i higieny pracy pracownikom jest zadaniem kierownictwa

Na mocy art. 6 dyrektywy Rady 89/391/EWG

obowiązkiem pracodawców jest przedsięwzięcie środków niezbędnych do zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników.

Niezbędne środki w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy obejmują zapobieganie zagrożeniom związanym z wykonywaniem czynności służbowych, informowanie i szkolenie, jak również zapewnienie niezbędnych ram organizacyjnych i środków.

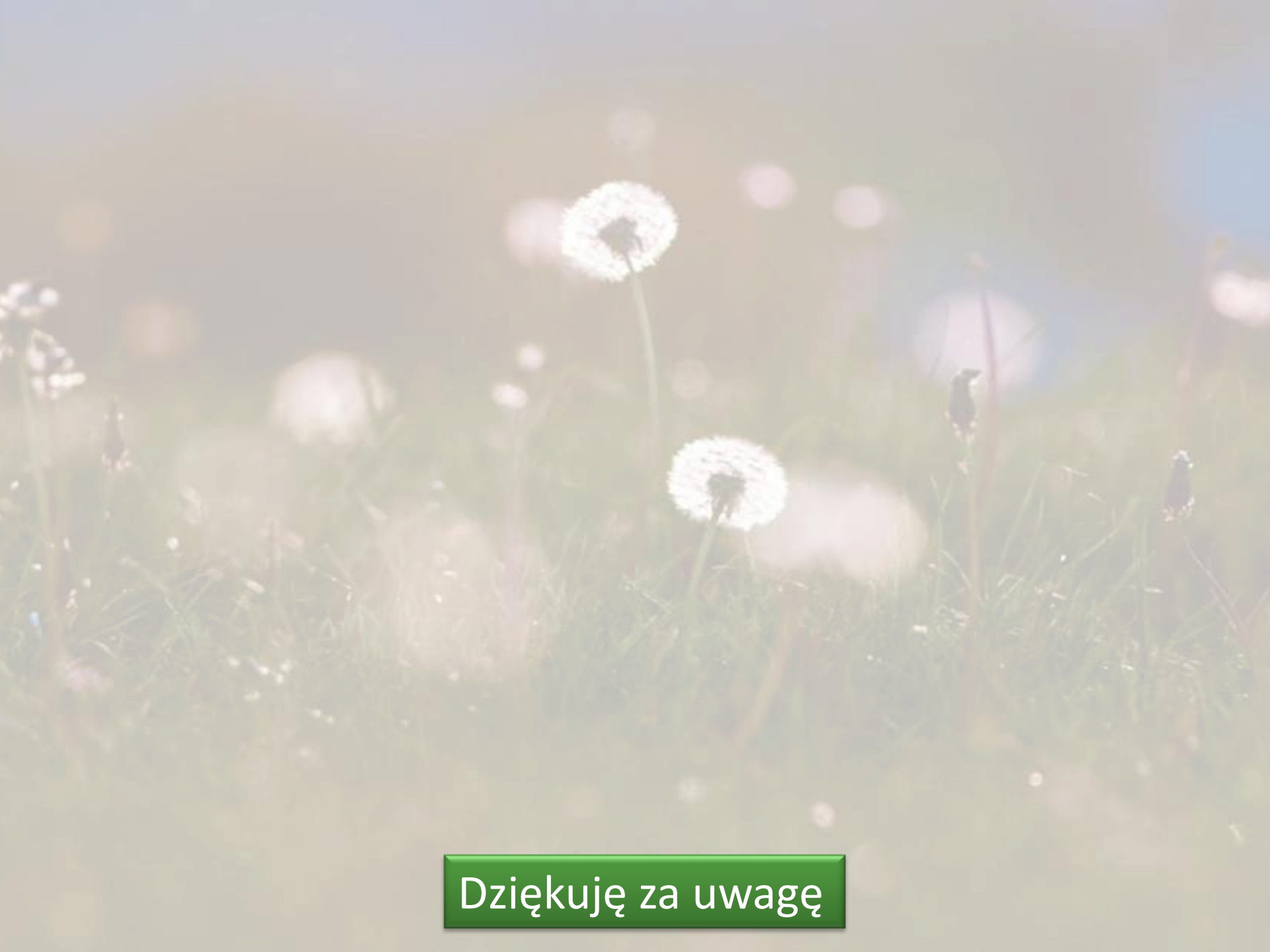

Kodeks Pracy Art. 212.

Osoba kierująca pracownikami jest obowiązana:

- 1) Organizować stanowiska pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 2) Dbać o sprawność środków ochrony indywidualnej oraz ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem,
- 3) Organizować, przygotowywać i prowadzić prace, uwzględniając zabezpieczenie pracowników przed wypadkami przy pracy, chorobami zawodowymi i innymi chorobami związanymi z warunkami środowiska pracy,
- 4) Dbać o bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego, a także o sprawność środków ochrony zbiorowej i ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem,
- 5) Egzekwować przestrzeganie przez pracowników przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy,

Dziękuję za uwagę